

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 23 januari 2024
Zaaknummer Z/23/454092 /ADV/23/1182765
Onderwerp Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie gemeente Zevenaar'
Portefeuillehouder B. Kagei

Contactpersoon Lars Grims
E-mail l.grims@zevenaar.nl
Telefoon 0316-595440

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Op 31 oktober 2023 heeft het college van B&W ingestemd met het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' (hierna Klimaatplan). Het Klimaatplan vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Het Klimaatplan geeft daarmee invulling aan de ambities en doelstellingen die zijn gesteld in het coalitieakkoord en collegeprogramma 2022-2026 van gemeente Zevenaar om in 2026 een CO₂-neutrale organisatie te zijn, in 2030 een reductie van 55% van de CO₂-uitstoot te realiseren en in ditzelfde jaar 50% circulair te zijn.

Met het Klimaatplan zet gemeente Zevenaar concrete stappen om haar verantwoordelijkheid te nemen en het goede voorbeeld te geven in de strijd tegen klimaatverandering. Het plan biedt een overzicht van de huidige situatie (nulmeting; waar staat de organisatie nu), doelstellingen, maatregelen en tijdlijnen.

Kernboodschap

Het Klimaatplan vormt het kader waarbinnen gemeente Zevenaar het klimaatbeleid en -maatregelen voor haar eigen organisatie formuleert en implementeert. Het dient als leidraad en strategisch document dat richting geeft aan de inspanningen van de organisatie om verdere verduurzaming te bevorderen en om de inspanningen te coördineren en te sturen.

Context

- ☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☒ Collegeprogramma
- ☒ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

Het Klimaatplan is een belangrijk instrument om invulling te geven aan mondiale, nationale en lokale wetgeving, ambities en doelstellingen. Denk hierbij aan het Klimaatakkoord van Parijs, de nationale Klimaatwet en het coalitieakkoord en collegeprogramma 2022-2026 van gemeente Zevenaar, op het gebied van klimaatneutraliteit.

Met het vaststellen van het Klimaatplan door het college van B&W, toont gemeente Zevenaar haar inzet voor klimaatbewust handelen. Dit kan anderen; inwoners en bedrijfsleven, inspireren om ook bij te dragen aan klimaatdoelstellingen. Daarnaast kan gemeente Zevenaar met klimaatbeleid haar eigen imago versterken als vooruitstrevende, verantwoordelijke en milieubewuste organisatie.

Het Klimaatplan richt zich op lange-termijn doelstellingen die bijdragen aan een klimaatbestendige toekomst. Het is belangrijk het college van B&W deze doelen onderschrijft en steunt om continuïteit en stabiliteit in het beleid te waarborgen. In onderstaande Klimaatdoelenkaart, zijn de voor de eigen organisatie belangrijkste gestelde doelen en het wettelijke kader overzichtelijk geordend, per jaar en per thema tot en met 2030:

	Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2024	• Jaarlijks rapporteren van de CO₂-voetafdruk	• EED: doorvoeren energiebesparingen met <5 jaar terugverdientijd	• Start met circulair uitvragen bij inkoop- en aanbesteden
2026	• 20% CO₂-reductie t.o.v. 2018 • 100% CO₂-neutrale organisatie	• 15% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen • Vastgoed eigen organisatie 100% aardgasvrij*	• 35% aandeel secundaire grondstoffen • 100% circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden • 50% hoogwaardig hergebruik reststromen
2030	• 55% CO₂-reductie t.o.v. 2018 • 100% fossiel brandstof vrij	• 19% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% duurzame energie (waaronder warmte, elektriciteit en brandstoffen)	• 50% aandeel secundaire grondstoffen • 100% hoogwaardig hergebruik reststromen

* vastgoed eigen organisatie betreft gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf

Beheersmaatregelen

In het Klimaatplan zijn verschillende beheersmaatregelen opgenomen om de voortgang en knelpunten te bewaken en effectief uitvoering te geven aan het klimaatbeleid (zie ook hoofdstuk 4 'Interne borging' van het Klimaatplan 'op weg naar een eigen organisatie'). Deze maatregelen omvatten:

a) *Inrichten van een klimaatmonitor:*

De klimaatmonitor is nodig om de voortgang van de doelen per thema te volgen. De monitor biedt inzicht in gegevens en informatie over de verschillende op basis van kritieke prestatie indicatoren (KPI's); onder andere energieverbruik per gebouw, brandstoffenverbruik, CO₂-uitstoot per scope van de CO₂-Prestatieladder, primaire grondstoffengebruik, afvalstromen, etc.

b) *Opstellen jaarlijkse duurzaamheidsrapportage:*

Door jaarlijks een duurzaamheidsrapportage op te stellen zorgt gemeente Zevenaar voor verslaglegging over onder andere duurzaamheidsdoelen, de CO₂-voetafdruk en de gerealiseerde en geplande acties. Gemeente Zevenaar biedt hiermee transparantie over haar duurzaamheidsprestaties

en vooruitgang. De jaarlijkse duurzaamheidsrapportage sluit aan op de planning & control (P&C-) cyclus.

c) *Toepassen van de Plan-Do-Check-Act cyclus (PDCA-cyclus):*

Met het toepassen van de PDCA-cyclus zorgt gemeente Zevenaar voor het waarborgen van een systematische en cyclische aanpak bij het behalen van de gestelde doelen. De PDCA-cyclus is een managementmethode die gericht is op continue verbetering en optimalisatie van processen. Daarnaast zorgt de PDCA-cyclus dat de gemeente in staat is flexibel in te spelen op veranderingen en nieuwe inzichten, waardoor het Klimaatplan voortdurend wordt geoptimaliseerd en aangepast (dynamisch plan) aan de actuele omstandigheden.

d) *Stimuleren van bewustwording en gedragsverandering*

Het intern waarborgen van duurzaamheid vraagt naast de rationele opgave (de drie thema's broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit) ook om bewustwording en een patroonverandering. De gemeente zet in op minder vervuiling en anders werken. Het vergaren en overbrengen van kennis en kunde op het gebied van duurzaamheid is hierbij van essentieel belang. Zichtbaar goed voorbeeldgedrag van medewerkers vraagt om sturing zodat de benodigde (patroon)veranderingen wordt gerealiseerd.

Transitiebudget

Het transitiebudget is een tijdelijke financiële steun in de rug voor budgethouders om duurzame maatregelen te omarmen en te integreren in de dagelijkse werkzaamheden. Voor de (investerings- en exploitatie)budgetten die al door uw raad zijn toegekend, maar waar bij de aanvraag nog geen rekening gehouden is met investeringen in duurzaamheidsmaatregelen, biedt het transitiebudget de mogelijkheid om deze maatregelen toch te treffen.

Alle nieuwe (investerings- en exploitatie)budgetten die vanaf nu worden aangevraagd, beoordeeld gemeente Zevenaar zoveel mogelijk integraal, dus inclusief duurzaamheidsmaatregelen. Het jaar 2024 wordt hierbij beschouwd als een transitiejaar waarin budgethouders actief worden geïnformeerd om duurzaamheidsmaatregelen in hun budgetvoorstellen op te nemen. Vanaf 2025 worden investeringen in duurzaamheidsmaatregelen standaard opgenomen in alle nieuwe investerings- en exploitatiebudgetten.

Het transitiebudget is belegd bij het team Duurzaamheid van gemeente Zevenaar. Budgethouders kunnen hier een aanvraag doen voor financiële ondersteuning. Het gaat hierbij om duurzaamheidsinvesteringen in activiteiten en processen die onder directe verantwoordelijkheid vallen van de eigen organisatie en alleen om investeringen die vóór 1 januari 2025 zijn aangevraagd. Het team Duurzaamheid toetst deze aanvragen aan de hand van de acht uitgangspunten die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van het Klimaatplan en of de investering vóór 1 januari 2025 is aangevraagd.

Zodra een aanvraag is goedgekeurd en het budget is toegekend, zal het beschikbaar gestelde budget worden overgeheveld naar het reguliere budget. Het transitiebudget neemt voor hetzelfde bedrag af. Uiteindelijk is het transitiebudget na drie jaar uitgeput en is het budget geïntegreerd in de reguliere posten in onze begroting.

Voorbeeld: het aanschaffen van een vrachtwagen met een elektrische knijparm

De aanschaf en installatie van de elektrische knijparm zijn, in vergelijking met een traditionele knijparm die op fossiele brandstoffen werkt, hoger dan wat oorspronkelijk is begroot in het reguliere budget voor voertuigvervangings. De elektrische knijparm verbetert de prestaties van het voertuig en vermindert tegelijkertijd de CO₂-uitstoot. Om deze investering mogelijk te maken, kan de budgethouder een aanvraag indienen voor het transitiebudget. Wanneer de aanvraag voldoet aan de gestelde voorwaarden, voldoet de aanvraag en wordt deze gehonoreerd. Het transitiebudget dekt de extra kosten die gepaard gaan met de aankoop en installatie van de elektrische knijparm. Het beschikbaar gestelde budget vloeit over naar het reguliere budget voor voertuigvervangings en wordt als zodanig opgenomen in de begroting.

Uitvoering vervolgacties Klimaatplan

In het Klimaatplan staan diverse, met name beleidsmatige vervolgacties (opstellen uitvoeringsprogramma's, Routekaart Circulaire Economie, een strategie om bewustwording en gedragsverandering mogelijk te maken en bijvoorbeeld het inzetten op een interne bewustwordingscampagne en (duurzaamheid)trainingen)). Voor deze vervolgacties heeft uw raad reeds financiële dekking beschikbaar gesteld. Daarnaast streeft gemeente Zevenaar actief naar het verkrijgen van aanvullende financiële steun en subsidies van externe bronnen om de uitvoering van het Klimaatplan te bevorderen.

De budgetten die nodig zijn voor deze overgangsfase, zijn opgenomen als nieuw beleid in de meerjarenbegroting 2024-2027, welke op 8 november 2023 door uw raad vastgesteld is. In onderstaande tabel ziet u de in de begroting opgenomen bedragen per jaar:

Klimaatplan	2024 (€)	2025 (€)	2026 (€)	Vanaf 2027 (€)
Afschrijvingslasten van investeringen in 2024		26.667	26.667	26.667
Afschrijvingslasten van investeringen in 2025			26.667	26.667
Afschrijvingslasten van investeringen in 2026				26.667
Exploitatielasten	33.333	66.667	100.000	100.000
Totaal exploitatielasten per jaar	33.333	93.333	153.333	180.000

Gemeente Zevenaar gaat uit van een afschrijvingslast van € 26.667 per investeringsjaar. Dit bedrag is gebaseerd op een gemiddelde afschrijvingstermijn van 15 jaar en een totale investering van € 400.000. Afhankelijk van de soort investering en de daarbij behorende afschrijvingstermijn kan het investeringsbedrag variëren. Met het oog op een ingroeimodel raamt gemeente Zevenaar de exploitatielasten voor overige duurzaamheidsmaatregelen tragsgewijs bij (in 2024 € 33.333, in 2025 € 66.667 en vanaf 2026 structureel € 100.000).

Communicatie en vervolgproces

Communicatie naar buiten

Als onderdeel van de voorbeeldfunctie communiceert gemeente Zevenaar extern over (de voortgang van) de duurzaamheidsdoelstellingen. Het doel is om transparantie te bieden aan inwoners, het bedrijfsleven en andere belanghebbenden over de inspanningen en resultaten van het Klimaatplan eigen organisatie.

Vervolgproces

Nu het college van B&W het Klimaatplan heeft vastgesteld, wordt er direct overgegaan tot actie door te starten met de uitwerking van de transitiepaden voor broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit. Indien de uitwerkingen van de transitiepaden aangeven dat extra financiële middelen nodig zijn, zal de gemeente Zevenaar hiervoor een specifiek raadsvoorstel opstellen en dit aan uw gemeenteraad voorleggen.

Het college heeft met het vaststellen van het Klimaatplan ook ingestemd met het opstellen van een jaarlijkse duurzaamheidsrapportage. In de rapportage wordt onder ander verslaglegging gedaan over onder andere duurzaamheidsdoelen, de CO₂-voetafdruk en de gerealiseerde en geplande acties. Gemeente Zevenaar biedt hiermee transparantie over haar duurzaamheidsprestaties en vooruitgang.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1. nr. Z/23/454092/1176184 Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie'

Klimaatplan

'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'

ZEVENAAR

Klimaatplan

‘Op weg naar een klimaatneutrale organisatie’

Een plan waarin gemeente Zevenaar haar visie en strategie beschrijft om een klimaatneutrale organisatie te worden.

afdeling	Ruimtelijke Ontwikkeling Duurzaamheid
Auteur	Gemeente Zevenaar
datum	15 augustus 2023
status	Definitief

Dit Klimaatplan is opgesteld met medewerking van Firm of the Future uit Oosterbeek.

Voorwoord

Met plezier presenteer ik u het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' van de gemeente Zevenaar, waarin we onze visie en strategie voor de verduurzaming van onze eigen organisatie beschrijven. Als wethouder Duurzaamheid voel ik mij vereerd om bij het realiseren van een klimaatneutrale en toekomstbestendige organisatie te mogen werken in een dynamisch werkveld met de vele medewerkers en vakdisciplines die gemeente Zevenaar telt.

Ik ben trots op de stappen die we de afgelopen jaren al gezet hebben. Dit zien wij op diverse onderdelen terugkomen. Denk hierbij aan vastgoed, inkoop en aanbesteden, openbare werken, het wagenpark, afvalinzameling en beheersing. Maar denk ook aan de nieuwe reiskostenregeling voor onze medewerkers die in de eerste helft van 2023 is ingevoerd. Ondanks de vooruitgang die we hebben geboekt, wil ik benadrukken dat we er nog een lange weg te gaan hebben.

Dit Klimaatplan vormt de sleutel tot het behalen van onze doelen op het gebied van duurzaamheid binnen de bedrijfsvoering van gemeente Zevenaar. Dit Klimaatplan geeft daarmee ook invulling aan ons coalitieakkoord en het collegeprogramma 2022-2026. Zo willen wij in 2026 een 100% CO₂-neutrale organisatie zijn, in 2030 55% van onze CO₂-uitstoot gereduceerd hebben en in ditzelfde jaar ook 50% circulair zijn. Met dit Klimaatplan hebben we een duidelijke visie en strategie opgesteld voor het behalen van onze doelen en laten we aan onze inwoners en ondernemers het goede voorbeeld zien.

Het Klimaatplan benadrukt ons enthousiasme om duurzaamheid te integreren in alle facetten van onze organisatie. We moeten de komende jaren de nodige investeringen doen en nauw samenwerken met verschillende partners om deze doelstellingen te behalen. Daarbij houden we rekening met innovatieve oplossingen, waarbij wij nadrukkelijk gebruik maken van de expertise en betrokkenheid van onze medewerkers.

Ik wil graag alle betrokkenen bedanken die hebben bijgedragen aan het maken van dit Klimaatplan. Samen bouwen we aan een gemeente Zevenaar die klaar is voor de uitdagingen van de toekomst!

Met vriendelijke groet,

Bart Kagei

Wethouder Duurzaamheid
Gemeente Zevenaar

KLIMAATPLAN GEMEENTE ZEVENAAR

Op weg naar een klimaatneutrale organisatie

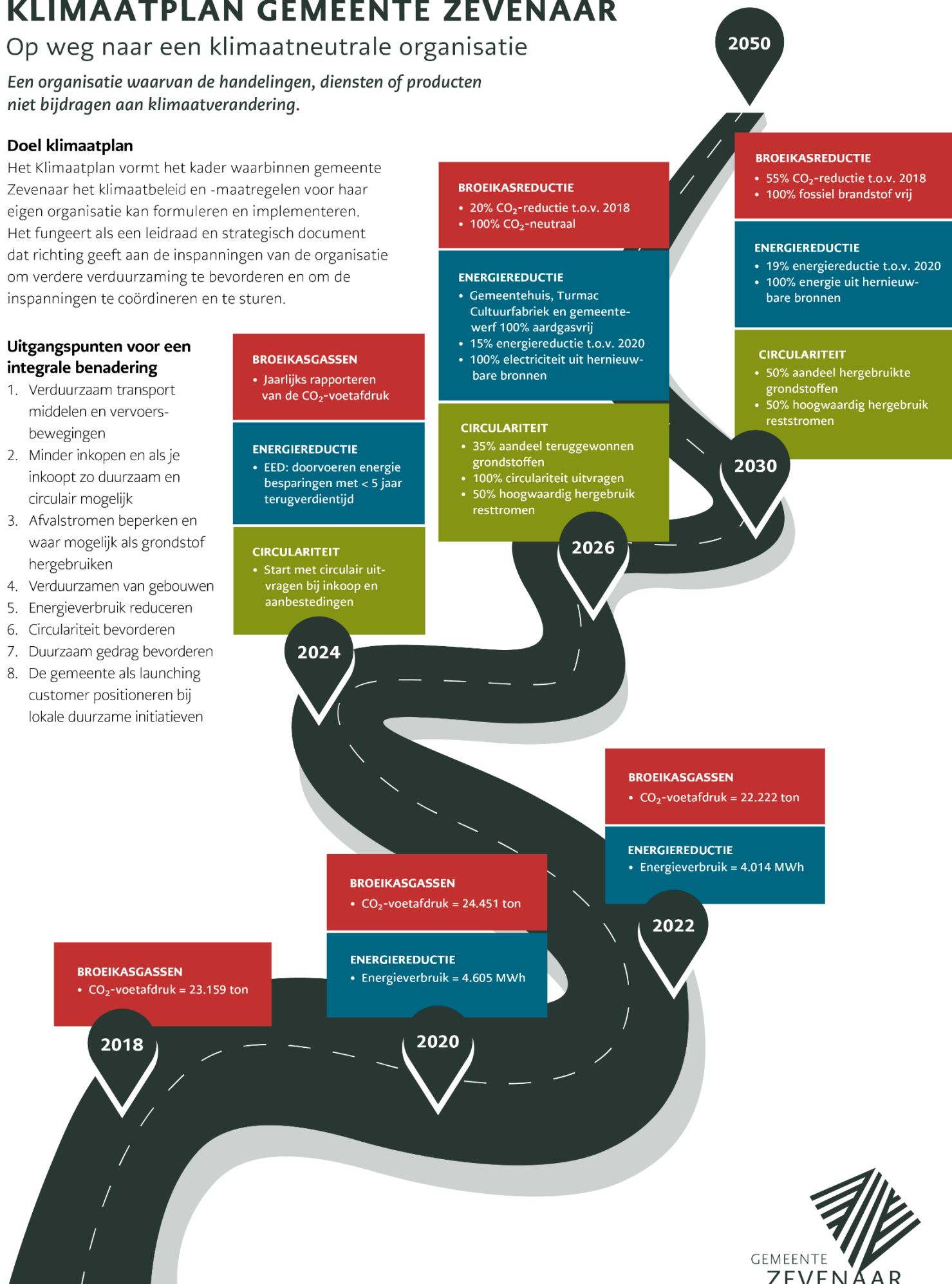
Een organisatie waarvan de handelingen, diensten of producten niet bijdragen aan klimaatverandering.

Doel klimaatplan

Het Klimaatplan vormt het kader waarbinnen gemeente Zevenaar het klimaatbeleid en -maatregelen voor haar eigen organisatie kan formuleren en implementeren. Het fungeert als een leidraad en strategisch document dat richting geeft aan de inspanningen van de organisatie om verdere verduurzaming te bevorderen en om de inspanningen te coördineren en te sturen.

Uitgangspunten voor een integrale benadering

1. Verduurzaam transport middelen en vervoersbewegingen
2. Minder inkopen en als je inkoopt zo duurzaam en circulair mogelijk
3. Afvalstromen beperken en waar mogelijk als grondstof hergebruiken
4. Verduurzamen van gebouwen
5. Energieverbruik reduceren
6. Circulariteit bevorderen
7. Duurzaam gedrag bevorderen
8. De gemeente als launching customer positioneren bij lokale duurzame initiatieven

Inhoud

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	7
1.2	Ambities en doelstellingen	8
1.2.1	Broeikasgasreductie	8
1.2.2	Energiereductie	8
1.2.3	Circulariteit	9
1.2.4	Klimaatadaptatie en biodiversiteit	10
1.2.5	Klimaatdoelenkaart	10
1.3	Leeswijzer	11
2	Uitgangspunten Klimaatplan	12
3	Transitiepaden	13
3.1	Transitiepad broeikasgasreductie	13
3.1.1	Scopes CO ₂ -Prestatieladder	13
3.1.2	CO ₂ -Voetafdruk	14
3.1.3	Doelenkaart transitiepad broeikasgassen	15
3.1.4	CO ₂ -Bewustcertificaat	16
3.2	Transitiepad Energiereductie	17
3.2.1	Doelenkaart transitiepad energiereductie	17
3.3	Transitiepad Circulariteit	19
3.3.1	Dashboard DuurzaamGWW-monitor	19
3.3.2	Doelenkaart transitiepad circulariteit	21
4	Interne borging	22
5	CO₂-neutrale organisatie – de mogelijkheden	24
5.1.1	CO ₂ -neutraal	24
5.1.2	CO ₂ -compensatie	24
5.1.3	CO ₂ -beprijzing	25
5.1.4	CO ₂ -neutrale organisatie gemeente Zevenaar	25
6	Financiering	26
6.1.1	Transitiebudget 2024, 2025 en 2026	26
	 Bijlage 1: CO₂-Prestatieladder	 27
	Bijlage 2: CO₂-voetafdruk gemeente Zevenaar 2022	29
	Bijlage 3: Begrippenlijst	31

1 Inleiding

Het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' vormt de basis voor de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie van gemeente Zevenaar. Het Klimaatplan geeft daarmee invulling aan de ambities en doelstellingen die zijn gesteld in het coalitieakkoord en collegeprogramma 2022-2026 om in 2026 een CO₂-neutrale organisatie¹ te zijn, in 2030 een reductie van 55% van de CO₂-uitstoot te realiseren² en in ditzelfde jaar 50% circulair³ te zijn.

Doel Klimaatplan: *'Het Klimaatplan vormt het kader waarbinnen gemeente Zevenaar het klimaatbeleid en -maatregelen voor haar eigen organisatie formuleert en implementeert. Het dient als een leidraad en strategisch document dat richting geeft aan de inspanningen van de organisatie om verdere verduurzaming te bevorderen en om de inspanningen te coördineren en te sturen.'*

De term 'eigen organisatie' gaat over de gemeente Zevenaar zelf als organisatie, inclusief al haar afdelingen, diensten, en faciliteiten. Het omvat alle medewerkers en bestuurders die betrokken zijn bij het functioneren en de bedrijfsvoering van gemeente Zevenaar. Daarnaast worden hiermee ook alle activiteiten en processen bedoeld die direct onder de verantwoordelijkheid van de organisatie vallen. Denk hierbij aan het ondersteunend eigen vastgoed, het wagenpark, de energievoorziening, woon-werkverkeer, inkoop en aanbesteding en alle andere aspecten van de bedrijfsvoering. Het Klimaatplan gaat niet over activiteiten en processen die buiten de afbakening vallen, zoals die van individuele inwoners, bedrijven en voor nu nog, verbonden partijen (zoals Ataro b.v. en Reinigingsdienst de Liemers).

In het geval van een klimaatneutrale organisatie gaat het om een organisatie waarvan de handelingen, diensten en producten niet bijdragen aan klimaatverandering.

Het is belangrijk om te benadrukken dat de ambitie en doelstelling van 55% CO₂-reductie in 2030 breder is dan alleen de eigen organisatie. Dit betekent ook de reductieopgave in de samenleving als geheel. Echter, het Klimaatplan richt zich specifiek en alleen op de eigen organisatie, waarbij maatregelen op hoofdlijnen worden genomen op het gebied van CO₂- en energiereductie en circulariteit. Het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' wordt gezien als opstap naar een Klimaatplan voor de gehele samenleving van gemeente Zevenaar.

Duurzaamheid is een vakgebied waar veel ontwikkelingen en innovaties gebeuren. Daarom is het belangrijk tussentijds regelmatig de kaders, uitgangspunten, doelen en acties bij te stellen, zodat het Klimaatplan continue aansluit bij maatschappelijke- en organisatorische ontwikkelingen. Het Klimaatplan is dus een dynamisch plan.

Met het Klimaatplan zet gemeente Zevenaar concrete stappen om haar verantwoordelijkheid te nemen en het goede voorbeeld te geven in de strijd tegen klimaatverandering. Het plan biedt een overzicht van de huidige situatie (nulmeting: waar staat de organisatie nu), doelstellingen, maatregelen en tijdlijnen.

¹ Collegeprogramma 2022-2026 (pag. 29): 7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed

² Coalitieakkoord 2022-2026 (pag. 21): Duurzaamheid en Milieu, 'Wat we doen'

³ Collegeprogramma 2022-2026 (pag. 30): 7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio

1.1 Aanleiding

Met het Klimaatplan zet gemeente Zevenaar niet alleen een belangrijke stap naar het realiseren van een klimaatneutrale organisatie, maar draagt ze ook bij aan de nationale en internationale doelstellingen. Het Klimaatplan sluit aan bij het Klimaatakkoord van Parijs (2015). Dit internationale akkoord heeft als doel om de opwarming van de aarde ruim onder de 2 graden Celsius te houden en inspanningen te leveren om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius.

Daarnaast levert het Klimaatplan een bijdrage aan de Nederlandse Klimaatwet (2019), die als doel heeft om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen met minimaal 55% in 2030 ten opzichte van 1990. Ook de energietransitie maakt onderdeel uit van de Klimaatwet: in 2050 moet 95% van onze energievoorziening afkomstig zijn van hernieuwbare energiebronnen, zoals zon- en windenergie.

De Klimaatwet wordt steeds verder ingevuld met aanvullende wet- en regelgeving, kaders en akkoorden. In tabel 1 is een overzicht te zien van de belangrijkste bovengemeentelijke invullingen:

Tabel 1: wettelijke kaders

Klimaatplan 2021-2030	Circulaire Economie (2030-2050)	Schoon en Emissieloos Bouwen (2021)	Richtlijn schone voertuigen (2021)
Set van afspraken die bedrijfsvoering raken: • 32% hernieuwbare energie (RED); • 32,5% energiebesparing (EED) • Hoogwaardig hergebruik van reststromen • Meer biodiversiteit bij beheer van natuur, landschap en openbare ruimte; • Voorbeeldrol overheid: verduurzamen eigen wagenpark en klimaatneutraal en circulair aanbesteden • Minimaal 50% CO₂-reductie van zakelijke mobiliteit in 2030; • Verduurzamen bestaande bebouwing	Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben waarin: • Zoveel mogelijk duurzame grondstoffen worden gebruikt • Producten en grondstoffen worden hergebruikt • En nauwelijks afval bestaat In 2030 gebruikt Nederland 50% minder primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel).	Deze routekaart verbindt de doelstellingen op het gebied van natuur (stikstof), klimaat (CO ₂) en schone lucht (fijnstof en stikstof) en beschrijft hoe we deze kunnen halen door steeds slimmer en meer schoon en emissieloos bouw materieel in te zetten.	Minimaal aantal schone voertuigen in 2025: • Auto's en bestelbussen: 38,5% schoon (minder dan 50 gram CO₂ en 80% van toegestane emissies) • Bussen 45% schoon • Vrachtwagens 10% schoon
		Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (2022)	Schone lucht akkoord (2020)
		Verantwoordelijkheid voor een duurzame, sociale transitie door middel van inkopen.	Doel: luchtkwaliteit in Nederland permanent verbeteren. Een akkoord tussen Rijk, provincies en een aantal gemeenten. Samen streven deze partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016.

1.2 Ambities en doelstellingen

Gemeente Zevenaar heeft een aantal ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen in haar eigen coalitieakkoord en collegeprogramma 2022-2026 staan. In tabel 2 is een overzicht te zien van deze doelstellingen tot en met 2030.

Tabel 2: Duurzaamheidsambities en doelstellingen gemeente Zevenaar

Ambitie	Doelstelling	Toelichting
CO₂-neutrale organisatie (vastgoed, energie, inkoop en aanbesteding en mobiliteit)	2026	Het streven om de netto-uitstoot van CO ₂ volledig te compenseren of te verminderen tot nul. Voor vastgoed gaat het om de objecten gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf.
55% CO₂-reductie	2030	55% reductie ten opzichte van het referentiejaar 2018
50% circulair	2030	Streven naar maximaliseren van waarde behoud en hergebruik, recycling en verminderen van afvalstromen

De ambities en doelstellingen om te komen tot een klimaatneutrale organisatie zijn in dit Klimaatplan vertaald naar vijf thema's. In dit Klimaatplan zijn de eerste drie uitgewerkt:

1. Broeikasgasreductie
2. Energiereductie
3. Circulariteit
4. (Klimaatadaptatie)
5. (Biodiversiteit)

Hieronder staat voor elk thema een toelichting. De specifieke opgave, nulmeting, doelstellingen, maatregelen op hoofdlijnen en tijdlijnen, staan beschreven in hoofdstuk 3 'Transitiepaden'.

1.2.1 Broeikasgasreductie

Broeikasgassen zijn de belangrijkste gassen die zorgen voor de opwarming van de aarde. De Verenigde Naties heeft bepaald dat de volgende broeikasgassen de grootste veroorzakers zijn van deze opwarming: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), lachgas (N₂O) en de niet natuurlijke gefluoreerde broeikasgassen ((H)CFK's, en de zogenaamde F-gassen (HFK's, PFK's en SF₆)). Het Europese doel is om deze broeikasgassen per 2030 met 55% te reduceren ten opzichte van 1990. De gemeente Zevenaar zet in op de reductie van al deze broeikasgassen en meet de voortgang met behulp van de CO₂-voetafdruk eigen organisatie. De broeikasgasuitstoot is hierbij omgerekend naar CO₂-equivalenten.

1.2.2 Energiereductie

In Europees verband is afgesproken dat, naast het verduurzamen van de energie-opwek (Richtlijn hernieuwbare energie (RED)), tevens ook het doel is om het energieverbruik te reduceren (Richtlijn energie efficiëntie (EED)). Energie die niet verbruikt wordt hoeft ook niet opgewekt te worden. Minder energie-opwek leidt tot minder grondstofgebruik.

De EED geldt voor vastgoedlocaties die per jaar meer dan 50.000 kilowattuur elektriciteit of 25.000 kubieke meter aardgas of een andere gelijkwaardige energiebron gebruiken. Deze instanties zijn verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen. Dit is de zogenaamde Energiebesparingsplicht in het kader van de wet milieubeheer. Onder de Omgevingswet wordt de energiebesparingsplicht opgenomen onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Instanties zijn verplicht om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Het Europese doel is dat tegen 2030 overheidsinstanties gemiddeld 1,9% per jaar besparen, gemeten vanaf 2020.

1.2.3 Circulariteit

In een circulaire economie is Nederland voor grondstoffen veel minder afhankelijk van andere landen. Producten (en dus grondstoffen) die eerder werden vernietigd en verbrand, worden in een circulaire economie hergebruikt. Daarbij zijn zo weinig mogelijk nieuwe (ook wel primaire) grondstoffen nodig. Circulariteit betekent daarnaast minder kopen (besparen van grondstoffen), inzetten op de deeleconomie (producten delen waardoor in totaal minder producten nodig zijn) en efficiënter produceren (minder grondstoffen per product). Als primaire grondstoffen nodig zijn, moeten deze zoveel mogelijk duurzaam geproduceerd zijn en moeten hernieuwbare en beschikbare grondstoffen gebruikt worden.

In het Rijk brede programma 'Nederland Circulair in 2050' wordt geschetst hoe de economie omgebogen wordt naar een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050. Het eerste doel is: 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. Er zijn vier factoren waarmee invulling wordt gegeven aan dit doel:

1. *Grondstoffengebruik verminderen*
Minder grondstoffen gebruiken door onder andere minder producten te kopen, deze te delen of efficiënter te produceren.
2. *Grondstoffen vervangen*
Als primaire grondstoffen nodig zijn, moeten zoveel mogelijk duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en beschikbare grondstoffen gebruikt worden zoals biomassa; een grondstof uit planten, bomen en voedselresten.
3. *Levensduur verlengen*
Langer en intensiever gebruiken van producten en onderdelen.
4. *Hoogwaardige verwerking*
Materialen en grondstoffen recycleren zodat er nieuwe producten van worden gemaakt. Dit leidt tot minder afval.

1.2.4 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Klimaatplannen richten zich meestal niet alleen op deze drie thema's, maar ook op klimaatadaptatie en het behoud van biodiversiteit. Klimaatadaptatie is het aanpassen van samenlevingen en ecosystemen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals extremere weersomstandigheden en zeespiegelstijging. Biodiversiteit gaat over de grote mix aan planten, dieren en ecosystemen in een bepaald gebied.

Gemeente Zevenaar kiest ervoor om in een later stadium invulling te geven aan klimaatadaptatie en biodiversiteit in dit Klimaatplan. Hieraan wordt invulling gegeven zodra er iemand voor de functie van beleidsmedewerker Klimaatadaptatie en Biodiversiteit is aangenomen. Voor het onderdeel klimaatadaptatie is het belangrijk om aan te sluiten bij het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2023-2027 Regio de Liemers.

1.2.5 Klimaatdoelenkaart

De drie thema's broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit zijn uitgewerkt in een Klimaatdoelenkaart voor de eigen organisatie (tabel 3). Deze doelenkaart is een hulpmiddel bij het sturen op de voortgang. Ook zijn met de doelenkaart het wettelijke kader en de voor de eigen organisatie belangrijkste gestelde doelen overzichtelijk geordend, per jaar en per thema.

Tabel 3: Klimaatdoelstellingen

	Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2024	• Jaarlijks rapporteren van de CO₂-voetafdruk	• EED: doorvoeren energiebesparingen met <5 jaar terugverdiensijd	• Start met circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden
2026	• 20% CO₂-reductie t.o.v. 2018 • 100% CO₂-neutrale organisatie	• 15% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen • Vastgoed eigen organisatie 100% aardgasvrij*	• 35% aandeel teruggewonnen grondstoffen • 100% circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden • 50% hoogwaardig hergebruik reststromen
2030	• 55% CO₂-reductie t.o.v. 2018 • 100% fossiel brandstof vrij	• 19% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% duurzame energie (waaronder warmte, elektriciteit en brandstoffen)	• 50% aandeel teruggewonnen grondstoffen • 100% hoogwaardig hergebruik reststromen
2050	• 95% CO₂-reductie t.o.v. 2018	• 100% energieneutraal	• 100% circulaire economie

* vastgoed eigen organisatie betreft gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2:	Uitgangspunten	leidraad en richtlijnen voor het formuleren en implementeren van specifieke maatregelen en acties
Hoofdstuk 3:	Transitiepaden	transitiepaden; nulmeting, doelstellingen, maatregelen op hoofdlijnen en tijdlijnen om tot de gestelde doelen te komen.
Hoofdstuk 4:	Interne boring	borging van de opgave, en de verantwoordelijkheden en beheersingsmaatregelen.
Hoofdstuk 5:	Ambitie CO ₂ -neutrale organisatie in 2026	betekenis van de term CO ₂ -neutraal en daarnaast staat beschreven welke mogelijkheden een organisatie heeft om CO ₂ -neutraal te worden.
Hoofdstuk 6:	Financiering	inzicht in financiële benodigdheden voor het realiseren van een klimaatneutrale organisatie

2 Uitgangspunten Klimaatplan

De klimaatdoelen voor de eigen organisatie zijn omgezet in acht uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn geen resultaten op zichzelf. De uitgangspunten dienen als leidraad en richtlijnen voor het formuleren en implementeren van maatregelen en acties om de gestelde klimaatdoelen te behalen.

- 1. Verduurzaam transportmiddelen en vervoersbewegingen**
Transportmiddelen en vervoersbewegingen (dienstreizen en woon-werk verkeer) zijn CO₂-neutraal (geen fossiele brandstoffen).
- 2. Minder inkopen en als je inkoopt zo duurzaam en circulair mogelijk**
Afweging nut en noodzaak. Inkoop en aanbesteding gebeurt zo duurzaam en circulair mogelijk. Inschrijvingen van leveranciers en aannemers worden beoordeeld op het gebruik van CO₂-neutraal materieel en op het CO₂-neutraal reizen. Vanaf 2027 wordt CO₂-neutraliteit geëist.
- 3. Afvalstromen beperken en waar mogelijk als grondstof hergebruiken**
Afval is grondstof. Groenafval wordt bijvoorbeeld zoveel als mogelijk (hoogwaardig) hergebruikt en afval bij infrastructurele werken worden ter plekke hergebruikt of als grondstof aan de markt aangeboden.
- 4. Verduurzamen van gebouwen**
Vastgoed is voorzien van hernieuwbare energie (aardgasvrij) en maken zoveel als mogelijk gebruik van eigen opgewekte elektriciteit.
- 5. Energieverbruik reduceren**
Led is de standaard. Installaties/producten hebben minimaal het energielabel A. Waar mogelijk worden sensoren geplaatst en er wordt kritisch gekeken naar ruimtegebruik.
- 6. Circulariteit bevorderen**
Levensduur verlengen van bezit (assets) en producten. Als grondstoffen worden ingekocht zijn deze zoveel mogelijk circulair. Reststromen worden circulair verwerkt.
- 7. Duurzaam gedrag bevorderen**
Ontwikkelen en stimuleren van duurzaam gedrag, kennis overdragen en het goede (duurzame) voorbeeld geven.
- 8. De gemeente als launching customer positioneren bij lokale duurzame initiatieven**
Deelnemen aan en bieden van ruimte voor pilots van lokale duurzame initiatieven.

Door deze acht uitgangspunten te hanteren, heeft gemeente Zevenaar een duidelijk en gestructureerd kader gecreëerd. Elk uitgangspunt draagt zo bij aan de totale aanpak.

3 Transitiepaden

De acht uitgangspunten vormen de basis de weg naar een klimaatneutrale organisatie. Op basis van de drie thema's broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit en de Klimaatdoelenkaart zijn transitiepaden uitgewerkt per thema. Ieder transitiepad beschrijft de nulmeting, doelstellingen, maatregelen op hoofdlijnen en tijdlijnen om tot de gestelde doelen te komen.

3.1 Transitiepad broeikasgasreductie

Gemeente Zevenaar gebruikt de CO₂-Prestatieladder methodiek als middel om inzicht te krijgen in de eigen CO₂-uitstoot en om gericht te werken aan het verminderen hiervan. De CO₂-Prestatieladder is een instrument dat organisaties helpt om hun CO₂-uistoot, op basis van een drietal scopes, te meten, te monitoren en te verminderen.

3.1.1 Scopes CO₂-Prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder hanteert een classificatie in verschillende scopes om de reikwijdte van de CO₂-uitstoot van een organisatie te onderscheiden. Deze scopes (tabel 4) helpen bij het identificeren en categoriseren van de verschillende bronnen van broeikasgasemissies, waardoor het mogelijk wordt om gerichte maatregelen te nemen om de uitstoot te verminderen.

Tabel 4: Scopes CO₂-Prestatieladder

Scope	Toelichting
Scope 1	Alle directe emissies: worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de eigen organisatie. Zoals bijvoorbeeld de uitstoot van eigen productiemachines, eigen wagenpark of eigen verbrandingsinstallaties (bijv. aardgasboilers of warmtekrachtinstallaties).
Scope 2	De indirecte emissies: ontstaan door het verbruik van elektriciteit en warmte opgewekt in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren. De organisatie koopt de energie in en verantwoordt de emissies die vrijkomen bij het opwekken van deze energie, bijvoorbeeld het verstoken van kolen in energiecentrales.
Scope 3 downstream	Alle emissies die betrekking hebben op producten en diensten van de eigen organisatie door het gebruik daarvan bij de afnemer/klant/inwoner.
Scope 3 upstream	Alle overige emissies als gevolg van activiteiten die voortkomen uit bronnen die geen eigendom van de organisatie zijn of die niet beheerd worden door de organisatie. Voorbeelden zijn emissies die voortkomen uit de productie van ingekochte materialen en het woon-werkverkeer van medewerkers.

Kortgezegd worden met scope 1 en 2 alle emissies inzichtelijk die verbonden zijn aan de eigen bedrijfsvoering. Met scope 3 worden alle relevante emissies in kaart gebracht, waardoor een volledig beeld ontstaat van de organisatie gebonden CO₂-uistoot. Zie bijlage 1 voor verdere toelichting over de CO₂-Prestatieladder.

3.1.2 CO₂-Voetafdruk

In 2018 is een nulmeting (referentiejaar) van de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2 en een gedeelte van scope 3 emissies) uitgevoerd. In 2020 en 2022 is de voetafdruk voor de gehele organisatie opgesteld inclusief scopes 3-up en 3-down (tabel 5). Per 2022 is de voetafdruk vastgesteld op 61.138 ton CO₂, 14% lager dan in het Corona-jaar 2020 (71.456 ton CO₂) en 5% hoger dan de nulmeting in 2018 (58.118 ton CO₂). Zie bijlage 2 voor een toelichting op de CO₂-voetafdruk.

Gemeente Zevenaar heeft als doel om in 2030 55% CO₂-uitstoot te reduceren ten opzichte van het referentiejaar 2018. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de beïnvloedbare voetafdruk "scope 1,2 en 3-up". De niet-beïnvloedbare "scope 3-down" valt niet onder de doelstelling. De scope 3-down verwijst naar CO₂-uitstoot die indirect verband houdt met activiteiten van de organisatie. Zo heeft gemeente Zevenaar bijvoorbeeld een wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen, maar heeft daarbij geen invloed op de hoeveelheid huishoudelijk afval dat wordt ingezameld.

Tabel 5: CO₂-voetafdruk 2018, 2020 en 2022

Voetafdruk in ton CO ₂	2018 (referentiejaar)	2020	2022
Scope 1:			
Brandstof eigen wagenpark	355*	357	302
Eigen operatie	0	3	3
Ingekocht gas	204*	213	165
Totaal scope 1	559	573	470
Scope 2:			
Ingekochte elektriciteit	191	144	82
Totaal scope 2	191	144	82
Scope 3-up:			
Dienstreizen	28	22	20
Woon-werkverkeer	170	44	97
Inkoop grondstoffen	21*	16	26
Inkoop goederen	48	12	30
Inkoop diensten	367*	389	405
Afval operatie	11.753	11.186	11.051
Aanbestede werken	10.000	12.064	10.041
Gehuurde faciliteiten	22	1	0
Totaal scope 3-up	22.409	23.734	21.670
Totaal (beïnvloedbare) voetafdruk	23.159	24.451	22.222
Uitstoot ten opzicht van basisjaar		+5,6%	-4,2%

Scope 3-down:			
Verhuurd bezit	135*	111	80
Distributie producten	0	3	13
End-of-life	9	1	2
Gebruik verkochte producten	34.815	46.890	38.821
Totaal scope 3-down (niet beïnvloedbaar)	34.959	47.005	38.916
Totaal CO₂-voetafdruk	58.118	71.456	61.138
Uitstoot ten opzicht van basisjaar		+19%	+5%

Om een goede vergelijking te maken is de voetafdruk van 2018 aangevuld op basis van inschattingen en/of beter inzicht in de jaren daarna. Waar dit het geval is staat dit aangegeven met een *.

De voetafdruk van 2022 is ten opzichte van 2018 licht gestegen (+ 3.020 ton CO₂ in 2022), dit wordt vooral veroorzaakt door scope 3-down; +4.006 ton CO₂-uitstoot in 'Gebruik verkochte producten'. De oorzaak is het inzamelen van meer huishoudelijk afval dat naar waarschijnlijkheid te verwijten is aan de Coronapandemie. Tijdens deze periode zijn veel inwoners aan het verbouwen en opruimen geslagen waardoor aanzienlijk meer afval is ingezameld. De beïnvloedbare voetafdruk (scopes 1, 2 en 3-up) is gedaald met 4,2% (-937 ton CO₂), met name als gevolg van inzameling van minder groenafval; 'Afval operatie'.

De scope 1 uitstoot is gedaald doordat er minder kilometers zijn gereden en minder aardgas is ingekocht. Door minder gebruik van elektriciteit (onder andere door openbare verlichting te veranderen naar ledverlichting en gebruik van zelf opgewekte elektriciteit) is de uitstoot van scope 2 afgenomen.

3.1.3 Doelenkaart transitiepad broeikasgassen

De meeste invloed is uit te oefenen op de reductie van CO₂-uitstoot veroorzaakt door de activiteiten in scope 1 en 2 en scope 3-up. Het totaal van deze scopes zijn aangemerkt als de beïnvloedbare voetafdruk. De volgende tussendoelen zijn hierbij gesteld:

Tabel 6: Doelkaart transitiepad broeikasgassen

Doelenkaart transitiepad Broeikasgassen in ton CO ₂	2018	2022	2026	2030
Scope 1	559	470	449	3
Scope 2	191	82	0	0
Scope 3-up	22.409	21.670	18.077	10.397
Totaal beïnvloedbare scopes	23.159	22.222	18.527	10.400
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		4,2%	20%	55%

Scope 1 is in 2030 nagenoeg nul omdat de gemeente in 2030 het doel heeft om aardgasvrij te zijn en een volledig CO₂-neutraal wagenpark te hebben. Daarnaast wil de gemeente vanaf 2025 alleen nog maar duurzame elektriciteit inkopen, dat betekent dat scope 2 vanaf 2025 ook nul is. De rest van de reductie van 55% in 2030 moet worden behaald vanuit de activiteiten van scope 3-up.

Actie: om de doelen op CO₂-reductie te behalen wordt voor het transitiepad 'Broeikasgassen' in 2024 uitwerking gegeven aan een Uitvoeringsprogramma Broeikasgasreductie, met onder andere een plan van aanpak voor verduurzamen van het wagenpark, dienstreizen en de inkoop van grondstoffen, goederen en diensten.

3.1.4 CO₂-Bewustcertificaat

Met de CO₂-Prestatieladder kunnen organisaties het CO₂-bewustcertificaat behalen door hun inzet voor CO₂-reductie te certificeren. Hiermee toont een organisatie aan zich actief in te zetten voor CO₂-reductie en daarnaast stimuleert het de organisatie om haar milieu-impact te verminderen.

Gemeente Zevenaar kiest ervoor om voor nu niet te certificeren en haar klimaatbeleid en -maatregelen eerst verder te ontwikkelen en te versterken. Vervolgens wordt de stap naar certificering opnieuw overwogen.

Gemeente Zevenaar past daarnaast wel de Plan-Do-Check-Act (PCDA)-cyclus toe. Vanaf 2024 stelt gemeente Zevenaar jaarlijks een duurzaamheidsrapportage op waarmee verslaglegging wordt gedaan over onder andere duurzaamheidsdoelen, de CO₂-voetafdruk en de gerealiseerde en geplande acties. Zie voor een toelichting op de PCDA-cyclus en de duurzaamheidsrapportage hoofdstuk 4 'Interne borging' van dit Klimaatplan.

3.2 Transitiepad Energiereductie

Ten opzichte van 2020 (jaar nulmeting Richtlijn energie-efficiëntie (EED)) is 13% minder energie verbruikt in 2022. Naast de warme winter (2020) en de koude winter (2022) is ook corona van invloed geweest op het energieverbruik in de vergelijking tussen de jaren. Hoeveel is ingekocht per energiebron staat hieronder in tabel 7.

Tabel 7: Overzicht energieverbruik 2020 en 2022

Energieverbruik	Eenheid	2020	2022
Brandstoffen:			
Benzine	MWh	27	22
Diesel	MWh	978	789
Overige brandstoffen	MWh	5	14
Totaal verbruik brandstoffen	MWh	1.010	825
Elektriciteit:			
Inkoop gebouwen	MWh	628	639
Inkoop OVL en VRI's	MWh	1.707	1.610
Totaal inkoop elektriciteit	MWh	2.335	2.249
Opwek zonnepanelen	MWh	220	242
Teruglevering	MWh	-66	-72
Totaal verbruik elektriciteit	MWh	2.489	2.419
Warmte:			
Aardgas	M ³	113.200	77.502
Totaal verbruik aardgas	MWh	1.106	757
Propan	Liters	0	1.932
Totaal verbruik propaan	MWh	0	13
Totaal verbruik warmte	MWh	1.106	770
Totaal Energieverbruik	MWh	4.605	4.014

3.2.1 Doelenkaart transitiepad energiereductie

Gemeente Zevenaar heeft als doel om in 2030 19% energiereductie te realiseren ten opzichte van 2020. Daarnaast wil de gemeente 100% hernieuwbare elektriciteit inkopen in 2026 en de panden voor eigen huisvesting (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf) uiterlijk in 2026 aardgasvrij maken. De volgende tussendoelen zijn hierbij gesteld:

Tabel 8: Doelkaart transitiepad energiereductie

Doelenkaart transitiepad Energiereductie in MWh	2018	2022	2026	2030
Brandstofverbruik	1.010	825	400	0
Elektriciteitsverbruik	2.489	2.419	3.500	3.700
Verbruik warmte*	1.106	770	0	0
Totaal energieverbruik	4.605	4.014	3.900	3.700
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		13%	15%	19%

De doelstelling om het vastgoed van de eigen organisatie per 2026 aardgasvrij te maken en het wagenpark verder te verduurzamen naar zero-emissie, heeft tot gevolg dat het elektriciteitsverbruik de komende jaren stijgt maar het totale energieverbruik daalt.

Actie: om de doelen op energiereductie te behalen wordt in 2024 uitwerking gegeven aan een uitvoeringsprogramma 'Energiereductie' met onder andere een plan van aanpak voor het organiseren van minder transportbewegingen en het reduceren energieverbruik van maatschappelijk vastgoed. Ook wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar het gaan gebruiken van standby-killers voor apparatuur.

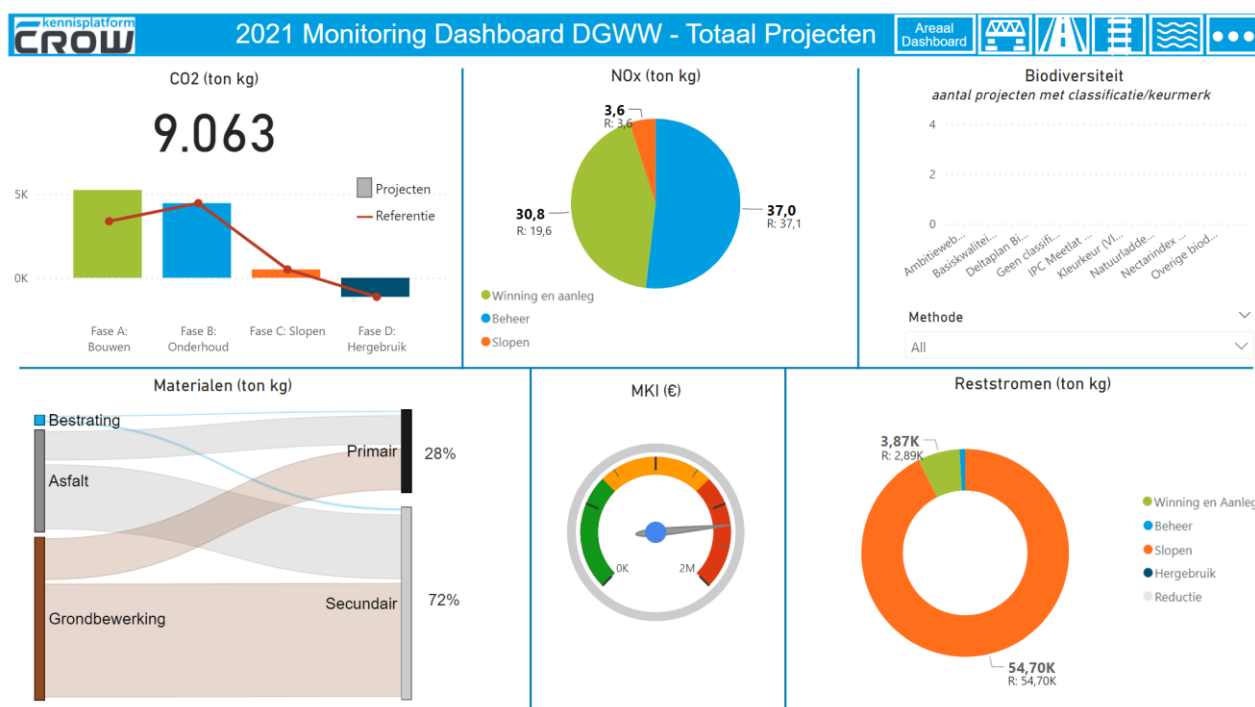
3.3 Transitiepad Circulariteit

De grootste winst op het gebied van circulariteit is te behalen bij het grondstoffenverbruik van infrastructurele werkzaamheden. Het verhogen van hergebruik van grondstoffen (ook wel secundaire grondstoffen) en het verminderen van de reststromen is hierbij belangrijk. Daarnaast zijn levensduurverlenging, minder en circulair inkopen speerpunten om de doelen te halen. Het landelijke dashboard DuurzaamGWW-monitor brengt de stand van zaken in beeld voor infrastructurele werkzaamheden. Samen met de regio en lokale aannemers werkt gemeente Zevenaar de komende jaren naar een circulaire GWW-sector (Grond-, Weg- en Waterbouw).

Naast het bevorderen van circulariteit bij infrastructurele werkzaamheden, zet gemeente Zevenaar ook in op circulaire inkoop en aanbesteding van overige zaken zoals meubilair en ICT. Het uitgangspunt is dat de gemeente zoveel mogelijk de levensduur van bezittingen (assets) en producten verlengt. Als goederen worden ingekocht zijn deze zoveel mogelijk circulair. Reststromen worden circulair verwerkt.

3.3.1 Dashboard DuurzaamGWW-monitor

Betrokken partijen, zoals opdrachtgevers, opdrachtnemers en andere belanghebbenden, kunnen met het dashboard de voortgang en resultaten van duurzaamheidsinitiatieven binnen de GWW-sector volgen en beoordelen. Hierdoor kunnen zij beter samenwerken en gezamenlijk streven naar een duurzame ontwikkeling van infrastructurele projecten.

Figuur 1: Landelijke dashboard DGWW-monitor 2021. De data over 2022 is niet beschikbaar op het moment van schrijven.

Hieronder volgt een toelichting op het dashboard:

CO₂ in ton kg – linksboven

De rode lijn geeft de CO₂-uitstoot aan van de referentieobjecten (de objecten die zijn vervangen). De staven geven de werkelijk uitstoot aan van de nieuwe objecten, verdeeld in vier fasen van de levensduur. Zo bestaat fase A uit winning van grondstoffen, de productie en aanleg van de objecten. Fase B gaat over de CO₂-uitstoot van het onderhoud gedurende de levensduur. Fase C is einde levensduur: daar staat de CO₂-uitstoot weergegeven die gepaard gaat met het slopen. En tenslotte is fase D de CO₂-uitstoot die gepaard gaat met de afvoer van de reststromen (afval). Uit het dashboard blijkt dat de uitstoot in fase A hoger is dan het referentieobjecten. Fase B, C en D zijn gelijk.

NOx in ton kg – midden boven

De uitstoot van stikstofoxiden is berekend op de gebruikte brandstoffen van ingezet materieel (vrachtwagens, asfalteerwagens, trilplaten, etc.). Vooral bij het gebruik van dieselmotoren komt veel stikstofoxide vrij. De R staat voor de uitstoot van het referentieobjecten. Uit het dashboard blijkt dat de NOx-uitstoot fase A veel hoger is dan de NOx-uitstoot van het referentieobjecten.

Biodiversiteit – rechtsboven

Biodiversiteit wordt steeds belangrijker. De KPI-biodiversiteit in het dashboard geeft aan hoeveel projecten gebruik maken van een biodiversiteitskeurmerk of nadruk leggen op het voorkomen van biodiversiteitsverstoringen. In het dashboard zijn nu geen data verwerkt omdat dit niet geregistreerd wordt.

Materialen in ton kg - linksonder

In dit sankeydiagram van de material flow analyses (MFA) is af te lezen hoeveel van de ingekochte grondstoffen primair (nieuw) of secundair (hergebruik) zijn. Af te lezen valt dat 72% van de ingekochte grondstoffen uit secundaire bronnen afkomstig is. Hierbij is nog geen onderscheid gemaakt in hoogwaardig of laagwaardig hergebruik.

MKI in € - midden onder

De Milieu Kosten Indicator (MKI) is een Eurocalculatie van de milieuvervuiling gedurende de totale levensduur van het object. De vervuiling van grond, land en water is in Euro uitgedrukt conform de berekening in DuboCalc van de Aanpak DuurzaamGWW. Het dashboard geeft aan dat de MKI slechter is geworden dan het referentieobject.

Reststromen in ton kg - rechtsonder

Het overzicht van reststromen geeft aan in welke fase het meeste afval wordt gegeneerd. Logischerwijs worden in fase C (slopen) de meeste kilogrammen afval geproduceerd. Wat opvalt is dat ook in fase A meer afval is gegenereerd dan bij het referentieobject.

De conclusie is dat de projecten uitgevoerd in 2021 alleen op het gebied van circulair inkopen beter scoort. De andere milieu KPI's zijn verslechterd.

3.3.2 Doelenkaart transitiepad circulariteit

Gemeente Zevenaar heeft het doel om circulariteit te bevorderen. De gemeente wil dit doen door circulariteit te gaan uitvragen bij inkoop en aanbestedingen en zo de markt te stimuleren om te innoveren. De volgende tussendoelen zijn hierbij gesteld:

Tabel 9: Doelenkaart transitiepad circulariteit

Doelenkaart transitiepad Circulariteit in percentages	2018	2022	2026	2030
Aandeel secundaire grondstoffen	25%*		35%	50%
Uitvragen van circulariteitpercentage			100%	100%
Hoogwaardig hergebruik reststromen			50%	100%
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar				-50%

*schatting op basis van inzichten uit 2021

Actie: om de doelen op circulariteit te behalen wordt in 2023 uitwerking gegeven aan een 'Routekaart Circulaire Economie' met onder andere een plan van aanpak voor reductie van primaire grondstoffen, uitvragen van circulariteit bij inkoop- en aanbestedingstrajecten en het bevorderen van hoogwaardig hergebruik van reststromen. Daarnaast wordt specifiek gekeken naar de mogelijkheden voor verdere verduurzaming van projecten en beheersmaatregelen in de openbare ruimte.

4 Interne borging

In het plan om een klimaatneutrale organisatie te worden, speelt de borging van de opgave, en de verantwoordelijkheden die erbij komen kijken, een belangrijke rol.

De verantwoordelijkheid voor het realiseren van de kaders en de uit te voeren acties ziet gemeente Zevenaar als een lijnverantwoordelijkheid, aangestuurd door het managementteam (Mt). Elke afdeling of team heeft hierbij de eigen verantwoordelijkheden in de opgave naar een klimaatneutrale organisatie. Dit houdt onder andere in dat de vastgoedbeheerder verantwoordelijk is voor het klimaatneutraal ontwikkelen van vastgoed en de wagenparkbeheerder voor het wagenpark.

Team Duurzaamheid treedt hierbij op als spil in het proces, dat verantwoordelijk is voor het aanjagen en stimuleren van innovaties, bewustwording en gedragsverandering, monitoring van de voortgang en het signaleren van knelpunten. Team Duurzaamheid heeft daarnaast een adviserende en ondersteunende rol richting “de lijn”.

Om te monitoren en de voortgang te bewaken wil gemeente Zevenaar de volgende beheersingsmaatregelen invoeren waarvoor team Duurzaamheid de verantwoordelijk draagt:

- *Invoeren klimaatmonitor*
De klimaatmonitor is essentieel om de voortgang van de doelen per thema te volgen. De monitor biedt inzicht in informatie over de verschillende thema's benoemd in dit Klimaatplan op basis van kritieke prestatie indicatoren (KPI's); onder andere energieverbruik per gebouw, brandstoffenverbruik, CO₂-uitstoot per scope van de CO₂-Prestatieladder, primaire grondstoffengebruik, afvalstromen, etc. De gemeente Zevenaar heeft met de klimaatmonitor snel inzicht in de voortgang van de gestelde doelen en welke onderdelen mogelijk extra aandacht nodig hebben.
- *Toepassen van de Plan-Do-Check-Act cyclus (PDCA-cyclus)*
Met het toepassen van de PDCA-cyclus zorgt gemeente Zevenaar voor het waarborgen van een systematische en cyclische aanpak bij het behalen van de gestelde doelen. De PDCA-cyclus is een managementmethode die gericht is op continue verbetering en optimalisatie van processen. Daarnaast zorgt de PDCA-cyclus ervoor dat de gemeente flexibel inspeelt op veranderingen en nieuwe inzichten, waardoor het Klimaatplan voortdurend wordt geoptimaliseerd en aangepast aan de actuele omstandigheden.
- *Opstellen jaarlijkse duurzaamheidsrapportage*
Door vanaf 2024 jaarlijks een duurzaamheidsrapportage te maken zorgt gemeente Zevenaar voor verslaglegging over onder andere duurzaamheidsdoelen, de CO₂-voetafdruk en de gerealiseerde en geplande acties. Gemeente Zevenaar biedt hiermee transparantie over haar duurzaamheidsprestaties en vooruitgang van haar doelen. De jaarlijkse duurzaamheidsrapportage sluit aan op de planning & control (P&C-) cyclus.

- *Stimuleren van bewustwording en gedragsverandering*

Het intern waarborgen van duurzaamheid vraagt naast de drie thema's broeikasgassen, energiereductie en circulariteit, ook om bewustwording en gedragsverandering. De gemeente zet in op minder vervuiling en anders werken. Het verzamelen en overbrengen van kennis en kunde op het gebied van duurzaamheid is hierbij belangrijk. Zichtbaar goed voorbeeldgedrag van medewerkers vraagt om sturing zodat de benodigde veranderingen worden gerealiseerd.

Actie: om bewustwording en gedragsverandering te stimuleren zorgt gemeente Zevenaar eerst dat bewustwording en gedragsverandering mogelijk is. Daarnaast wordt ingezet op onder andere "duurzaamheids- en gedragstrainingen" in samenwerking met de Zevenaar Academie, een interne bewustwordingscampagne waarbinnen bijvoorbeeld duurzaamheidsambassadeurs worden geworven en duurzaamheidsinitiatieven vanuit de organisatie gestimuleerd worden.

5 CO₂-neutrale organisatie – de mogelijkheden

Gemeente Zevenaar heeft in haar collegeprogramma 2022-2026 de ambitie opgenomen om een CO₂-neutrale organisatie te willen zijn. De doelstelling is om dit in 2026 te realiseren voor ten minste eigen vastgoed (locaties gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf), energie, inkoop en aanbesteding en mobiliteit (scope 1, 2 en 3-down van de CO₂-Prestatieladder). In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de betekenis van de termen CO₂-neutraal, CO₂-compensatie en CO₂-beprijzing. Daarnaast staat beschreven op welke wijze een organisatie CO₂-neutraal kan zijn. De opgave voor gemeente Zevenaar om in 2026 een CO₂-neutrale organisatie te zijn, is nog niet uitgewerkt. Dit gebeurt in 2025.

5.1.1 CO₂-neutraal

CO₂-neutraliteit wordt gerealiseerd door het reduceren en compenseren van de CO₂-voetafdruk waardoor de netto-uitstoot van CO₂ in de atmosfeer gelijk is aan nul. CO₂-neutraal zijn wordt bereikt door:

a) *Het verminderen van CO₂-uitstoot*

Bijvoorbeeld door het verminderen van energieverbruik inclusief brandstoffen, het efficiënter gebruik maken van energiebronnen en gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen zoals zon- en windenergie die geen directe CO₂-uitstoot veroorzaken tijdens de energieproductie.

b) *Compenseren van CO₂-uitstoot, bijvoorbeeld door Inzetten op bebossing en herbebossing*

Volwassen bomen nemen CO₂ op via fotosynthese, waardoor CO₂ in de vorm van biomassa wordt opgeslagen. Het bevorderen van bebossing helpt bij het vastleggen van CO₂ en het verminderen van de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer. Gemiddeld gezien haalt een boom tussen de tien en veertig kilo CO₂ per jaar uit de lucht. Een dikke boom van dertig jaar heeft dus ongeveer een ton CO₂ vastgelegd.

5.1.2 CO₂-compensatie

CO₂-compensatie houdt in dat de CO₂-uitstoot van een organisatie wordt gecompenseerd door ergens anders in de wereld emissiereducties te realiseren, bijvoorbeeld door het financieren van klimaatprojecten of het kopen van emissierechten. Dit kan een waardevolle stap zijn om op papier de CO₂-uitstoot te verminderen, maar het betekent niet dat de organisatie CO₂-neutraal is. Met CO₂-compensatie wordt de emissie-uitstoot gecompenseerd, maar de eigen organisatie laat nog steeds een impact op het klimaat achter. CO₂-compensatie wordt bereikt door:

c) *Aankoop van emissierechten (ETS)*

Om de CO₂-uitstoot te compenseren, koopt een organisatie emissierechten die overeenkomen met de CO₂-voetafdruk. Emissierechten zijn certificaten waarmee aangetoond wordt dat elders in de wereld een bepaald hoeveelheid CO₂-uitstoot gereduceerd is.

d) *Compensatie projecten*

Bijvoorbeeld door te investeren in projecten die CO₂-uitstoot wereldwijd verminderen (bijvoorbeeld duurzame energieprojecten) of CO₂ opslaan (bosaanplant of bosbescherming in het regenwoud).

5.1.3 CO₂-beprijzing

CO₂-beprijzing stimuleert organisaties en bedrijven om de kosten van hun milieu-impact in hun bedrijfsvoering mee te laten wegen. Het principe achter CO₂-beprijzing is gebaseerd op het verwerken van de kosten van de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂, in de prijzen van goederen, diensten en producten. Hierdoor worden de werkelijke kosten van de milieu-impact meegenomen in de economische besluitvormingstrajecten.

Er zijn twee belangrijke mogelijkheden van CO₂-beprijzing:

- a) CO₂-heffing, het Emissiehandelssystemen (EU-ETS): In een ETS krijgen bedrijven een limiet aan de hoeveelheid CO₂ die ze mogen uitstoten. Als een bedrijf onder dit plafond blijft, kan het ongebruikte emissierechten verkopen aan andere bedrijven en organisaties. Hierdoor ontstaat een handelsmarkt voor CO₂-emissierechten. De prijs wordt dan bepaald door vraag en aanbod. Het tarief van de CO₂-heffing en de jaarlijkse verhoging zijn vastgelegd in de Wet belasting op milieugrondslag. Ieder jaar worden beide bedragen geïndexeerd:

Tabel 10: Jaarlijkse indexatie CO₂-heffing per ton CO₂

Jaartal	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Euro	30,48	41,75	55,94	67,49	79,04	90,59	102,14	113,63	125,24	136,79

- b) CO₂-belasting: De overheid legt een prijs per ton CO₂-uitstoot op aan bedrijven en organisaties. Dit betekent dat zij moeten betalen voor elke ton CO₂ die wordt uitgestoten. De hoogte van de belasting varieert en is afhankelijk van de sector of de uitstootintensiteit van de activiteiten. Op dit moment is er nog geen zicht op de concrete invulling van CO₂-belasting.

Het succes van CO₂-beprijzing hangt af van de juiste implementatie en een goede balans tussen zowel de economie stimuleren als klimaatverandering aanpakken. Het is een krachtig instrument dat bijdraagt aan de transitie naar een klimaatneutrale organisatie.

5.1.4 CO₂-neutrale organisatie gemeente Zevenaar

Gemeente Zevenaar wil in 2026 een CO₂-neutrale organisatie zijn. De CO₂-voetafdruk (zie 3.1.2 van dit Klimaatplan) naar nul brengen in 2026 is geen realistische opgave in bijvoorbeeld tijd, financiële middelen en beschikbare technische mogelijkheden.

Dit betekent dat gemeente Zevenaar inzet op compensatie om aan de doelstelling te voldoen. Echter, aankoop van emissierechten en inzetten op bebossing en herbebossing zijn kostbaar zonder dat het de (eigen) uitstoot vermindert. Ook kan hierdoor een gebrek aan focus op het verminderen van eigen uitstoot ontstaan. Het compenseren van CO₂-uitstoot moet niet dienen als vervanging voor inspanningen om de uitstoot bij de bron te verminderen.

Het is daarom van belang dat ook gemeente Zevenaar prioriteit geeft aan het minimaliseren van de CO₂-voetafdruk van de eigen organisatie. Gemeente Zevenaar maakt daarom in uiterlijk 2025 een plan van aanpak waarin gedetailleerd beschreven staat hoe de gemeente invulling geeft aan het zijn van een CO₂-neutrale organisatie.

6 Financiering

Voor het realiseren van een klimaatneutrale organisatie zijn financiële middelen nodig. Om de benodigde stappen te zetten, is onderscheid gemaakt in verschillende kostenposten. Een belangrijk onderdeel hiervan is het zogeheten transitiebudget. Voor 2024, 2025 en 2026 raamt gemeente Zevenaar voor elk jaar een variabel investeringsbedrag voor duurzaamheidsmaatregelen. Dit resulteert in maximaal € 26.667 aan afschrijvingslast per investeringsjaar. Daarnaast raamt gemeente Zevenaar een bedrag voor exploitatiekosten. Dit loopt op van € 33.333 in 2024, naar € 66.667 in 2025 tot € 100.000 vanaf 2026.

Voor de overige onderdelen, zoals het opstellen van uitvoeringsprogramma's, de beheersmaatregelen en het plan van aanpak voor het realiseren van een CO₂-neutrale organisatie in 2026, is er al financiële dekking. Wanneer uit nadere uitwerking van deze onderdelen blijkt (bijvoorbeeld door gedetailleerder inzicht in maatregelen en acties en de kosten hiervan) dat extra financiële middelen nodig zijn, dan wordt hiervoor een los voorstel aan de gemeenteraad gepresenteerd.

6.1.1 Transitiebudget 2024, 2025 en 2026

Duurzaamheidsinvesteringen worden met regelmaat gezien als een sprong in het diepe en met dit budget wil gemeente Zevenaar die sprong vergemakkelijken. Het is een financiële steun in de rug om duurzame praktijken te omarmen en te integreren in de dagelijkse werkzaamheden.

Budgethouders hebben steeds meer besef van het belang van duurzaamheid, maar zien vaak dat het ontbreekt aan concrete inzichten en kennis om exact te bepalen welke stappen nodig zijn en hoeveel middelen hiervoor benodigd zijn. Dit gebrek aan duidelijkheid resulteert erin dat investeringen in duurzaamheid vaak niet goed zijn meegenomen in de eerste budgetplanning. Daarvoor biedt het transitiebudget de nodige flexibiliteit. Voor de (investerings- en exploitatie)budgetten die al door de gemeenteraad beschikbaar gesteld zijn, biedt het transitiebudget de mogelijkheid om in deze gevallen toch duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Het biedt daarnaast ook de mogelijkheid om nu al concrete stappen te zetten, terwijl er tegelijkertijd uitwerking wordt gegeven aan de vertaling van dit Klimaatplan naar uitvoeringsprogramma's op operationeel niveau.

Het transitiebudget wordt belegd bij team Duurzaamheid van gemeente Zevenaar. Budgethouders van gemeente Zevenaar kunnen hier een aanvraag doen voor financiële ondersteuning bij duurzaamheidsinvesteringen. Het team Duurzaamheid zal deze aanvragen toetsen aan de hand van de acht uitgangspunten die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van dit Klimaatplan.

Het transitiebudget is van tijdelijke aard, omdat het als stimulans dient voor budgethouders om duurzaamheid te integreren in hun reguliere budgetten. Het doel is om vanaf nu, investeringen die bijdragen aan het realiseren van een klimaatneutrale organisatie, als normale gang van zaken op te nemen in de aanvragen van reguliere budgetten. Hiermee is duurzaamheid niet langer een uitzondering, maar de norm binnen de eigen organisatie waarbij investeringen in duurzame initiatieven structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begrotingen.

Het transitiebudget is geen blanco cheque, maar een essentiële investering voor het op koers blijven van de ambities en doelstellingen van dit Klimaatplan. Het stelt de organisatie in staat om veerkrachtig en doortastend te handelen en zorgt ervoor dat duurzaamheid niet alleen op papier staat, maar ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Bijlage 1: CO₂-Prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder is ontwikkeld door ProRail, de Nederlandse spoorwegbeheerder, in samenwerking met verschillende marktpartijen. De CO₂-Prestatieladder is uitgegroeid tot een breed geaccepteerd en erkend nationaal instrument voor CO₂-reductie en duurzaamheid bij organisaties (publiek en privaats).

Het belangrijkste doel van de CO₂-Prestatieladder is het bevorderen van CO₂-reductie en het bewustzijn van duurzaamheid bij organisaties. Het helpt hen om CO₂-reductie en duurzaamheid te integreren in hun bedrijfsvoering en bij aanbestedingen. Door het behalen van het CO₂-Bewustcertificaat kunnen organisaties aantonen dat ze zich inzetten voor een vermindering van hun CO₂-uitstoot en een duurzame bedrijfsvoering.

De beheerder van de CO₂-Prestatieladder is de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO). Deze stichting beheert het certificatieschema, controleert de certificerende instellingen en zorgt voor de verdere ontwikkeling en toepassing van de CO₂-Prestatieladder.

De CO₂-Prestatieladder hanteert een classificatie in verschillende scopes om de reikwijdte van de CO₂-uitstoot van een organisatie te onderscheiden. Deze scopes (zie tabel 11) helpen bij het identificeren en categoriseren van de verschillende bronnen van broeikasgasemissies, waardoor het mogelijk wordt om gerichte maatregelen te nemen om de uitstoot te verminderen.

Tabel 11: *Scopes CO₂-Prestatieladder*

Scope	Toelichting
Scope 1	Alle directe emissies: worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door de eigen organisatie. Zoals bijvoorbeeld de uitstoot van eigen productiemachines, eigen wagenpark of eigen verbrandingsinstallaties (bijv. aardgasboilers of warmtekrachtinstallaties).
Scope 2	De indirecte emissies: ontstaan door het verbruik van elektriciteit en warmte opgewekt in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren. De organisatie koopt de energie in en verantwoordt de emissies die vrijkomen bij het opwekken van deze energie, bijvoorbeeld het verstoken van kolen in energiecentrales.
Scope 3 downstream	Alle emissies die betrekking hebben op producten en diensten van de eigen organisatie door het gebruik daarvan bij de afnemer/klant/inwoner.
Scope 3 upstream	Alle overige emissies als gevolg van activiteiten die voortkomen uit bronnen die geen eigendom van de organisatie zijn of die niet beheerd worden door de organisatie. Voorbeelden zijn emissies die voortkomen uit de productie van ingekochte materialen en het woon-werkverkeer van medewerkers.

Kortgezegd worden met scope 1 en 2 alle emissies inzichtelijk die verbonden zijn aan de eigen bedrijfsvoering. Met scope 3 worden alle relevante emissies in kaart gebracht, waardoor een volledig beeld ontstaat van de organisatie gebonden CO₂-uitstoot.

De CO₂-Prestatieladder kent vijf verschillende niveaus (zie tabel 12), die staan voor de mate van CO₂-reductie en duurzaamheid van een organisatie. Hoe hoger de trede, hoe verder een bedrijf of organisatie is in haar inspanningen om CO₂-uitstoot te verminderen.

Tabel 12: Niveaus CO₂-Prestatieladder

Trede	Toelichting
Trede 1: Inzicht	Op de eerste trede wordt van de organisatie verwacht dat zij inzicht krijgt in haar energieverbruik en CO ₂ -uitstoot. Hierbij wordt voornamelijk gefocust op het verzamelen van data en het uitvoeren van een CO ₂ -voetafdruk analyse. Deze analyse geeft inzicht in de CO ₂ -uitstoot per scope en helpt bij het identificeren van de belangrijkste emissiebronnen.
Trede 2: Reductie	Bij trede 2 draait het om het nemen van concrete maatregelen om de CO ₂ -uitstoot te verminderen. Organisaties moeten een CO ₂ -reductieplan opstellen met duidelijke doelstellingen en acties om deze doelen te bereiken. Hierbij ligt de focus op het implementeren van energiebesparende maatregelen en het vergroten van de energie-efficiëntie.
Trede 3: Transparantie	Op trede 3 moet de organisatie laten zien dat ze transparant is over haar CO ₂ -prestaties en reductiemaatregelen. Dit betekent dat ze een emissie-inventaris publiceert en communiceert over haar voortgang in CO ₂ -reductie. Daarnaast wordt er verwacht dat de organisatie actief betrokken is bij initiatieven en samenwerkingen gericht op duurzaamheid.
Trede 4: Participatie	Bij trede 4 wordt van de organisatie verwacht dat ze actief deelneemt aan duurzaamheidsinitiatieven en projecten. Hierbij is samenwerking met andere organisaties en betrokkenen van groot belang. Ook moet de organisatie laten zien dat duurzaamheid een volledig onderdeel is van haar bedrijfsvoering.
Trede 5: Keteninitiatief	Op de hoogste trede, trede 5, moet de organisatie voorop lopen in duurzaamheid en actief werken aan het verduurzamen van de hele keten waar zij onderdeel van is. Dit betekent dat ze niet alleen haar eigen CO ₂ -uitstoot minimaliseert, maar ook invloed uitoefent op en samenwerkt met leveranciers en klanten om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren.

Het beoordelen van een organisatie voor het behalen van een bepaalde trede gebeurt door een onafhankelijke certificerende instelling. Deze instelling onderzoekt of de organisatie voldoet aan de gestelde criteria voor de betreffende trede en of zij concrete stappen heeft genomen om CO₂-uitstoot te verminderen. Bij succesvolle certificatie ontvangt de organisatie het CO₂-Bewustcertificaat dat de behaalde trede aangeeft.

Elke organisatie die zich certificeert, moet een werkend energie- en CO₂-managementsysteem te hebben dat jaarlijks wordt getoetst op ambities, reductie en continue verbetering.

Bijlage 2: CO₂-voetafdruk gemeente Zevenaar 2022

De CO₂-voetafdruk over het jaar 2022 is in onderstaande afbeelding weergegeven en biedt inzicht in de totale CO₂-uitstoot van de organisatie gedurende dit jaar. Op basis van de verschillende scopes, is de CO₂-uitstoot per kritische prestatie indicator (KPI) inzichtelijk gemaakt.

Figuur 2: CO₂-voetafdruk gemeente Zevenaar 2022

Gemeente Zevenaar heeft als doel om in 2030 55% CO₂-uitstoot te reduceren ten opzichte van de nulmeting in 2018. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de beïnvloedbare voetafdruk "scope 1,2 en 3-up". De niet-beïnvloedbare "scope 3-down" valt niet onder de doelstelling, omdat het verwijst naar CO₂-uitstoot die indirect verband houdt met de activiteiten van de organisatie, maar die buiten de directe invloedssfeer vallen. In dit geval heeft de gemeente bijvoorbeeld een wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen, maar heeft daarbij geen directe invloed op de hoeveelheid aangeboden huisvuil.

In tabel 13 is een toelichting gegeven op de verschillende KPI's van de CO₂-voetafdruk.

Tabel 13: Toelichting verschillende KPI's CO₂-voetafdruk

Scope	KPI	Toelichting
Scope 1	Brandstof eigen vervoersmiddelen	De uitstoot verband houdend met de ingekochte brandstoffen voor het eigen wagenpark
	Ingekochte middelen resulterend in vluchtige gassen	Koelmiddelen airco's en overige installaties
	Ingekochte grondstoffen verbrandingstoestellen	Ingekochte grondstoffen resulterend in energie (bijvoorbeeld aardgas, brandstofgenerator, etc.)
Scope 2	Ingekochte elektriciteit	Ten behoeve van onder andere vastgoed, openbare verlichting, gemalen, materieel en eigen wagenpark
Scope 3-up	Aanbestede werken	Uitbestede activiteiten zoals projecten en beheersactiviteiten in de openbare ruimte
	Ingekochte grondstoffen	Verbruik en inkoop van water, papier en overige grondstoffen voor productiemiddelen
	Ingekochte goederen	Inkoop kantoorartikelen, boeken, catering etc.
	Ingekochte diensten	Gemaakte reizen van inhuur en advies van huis naar werk per vervoermiddel
	Woon-werkverkeer	Gemaakte reizen van werknemers van huis naar werk per vervoermiddel
	Zakelijke dienstreizen	Gedeclareerde kilometers, openbaarvervoer en vliegreizen
	Afval eigen operatie	Afvoer van afvalstromen zowel van eigen vastgoed als afvoer van groenafval en het reinigen van kolken.
	Gehuurde faciliteiten	Energieverbruik (elektriciteit en warmte) in gehuurde gebouwen
Scope 3-down	Gebruik verkochte producten	Het opgehaalde huishoudelijk afval binnen de gemeente
	Verhuurde faciliteiten	Energieverbruik verhuurde gebouwen (elektriciteit en warmte)
	End-of-life producten	Afvalstromen producten die niet worden afgestoten
	Distributie producten	Kilometers of brandstofliters van transportdiensten voor aflevering producten

Bijlage 3: Begrippenlijst

Begrip	Toelichting
Assets	Activa of bezittingen die een (financiële) waarde vertegenwoordigen. Tastbare assets omvatten fysieke objecten zoals gebouwen, voertuigen, apparatuur en voorraden en hebben een meetbare waarde. Ontastbare assets zijn niet fysiek, bijvoorbeeld merkwaarden, klantenbestanden, etc.
Broeikasgassen	Gassen in de atmosfeer van de aarde die het vermogen hebben om warmte vast te houden (infraroodstraling) en daardoor bijdragen aan het broeikaseffect. Veelvoorkomende broeikasgassen zijn kooldioxide (CO ₂), methaan (CH ₄), lachgas (N ₂ O), waterdamp en synthetische gassen zoals fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolwaterstoffen (PFK's) en zwavelhexafluoride (SF ₆).
Circulariteit	Verwijst naar het concept van het creëren van een gesloten kringloop waarin producten, materialen en grondstoffen worden hergebruikt, gerepareerd, gerecycled en upgecycled om afval en verspilling te minimaliseren en de levensduur van hulpbronnen te verlengen. Het draait om het verminderen van de lineaire benadering van "produceren, consumeren, weggooien".
Circulaire economie	Omvat een bredere systematische benadering van economische activiteiten. Het omvat niet alleen het hergebruik van materialen, maar ook het herontwerpen van producten en processen om zo min mogelijk afval te genereren, het bevorderen van delen en samenwerken, het creëren van nieuwe zakelijke modellen die duurzaamheid en hergebruik ondersteunen, en het veranderen van consumentengedrag om bewuster en duurzamer te consumeren.
CO ₂	Koolstofdioxide, een broeikasgas.
CO ₂ -bewust Certificaat	Een certificaat dat door een erkende certificerende instelling is afgegeven. Uit dit certificaat blijkt het vertrouwen over het CO ₂ -bewust handelen van een organisatie. Het managementsysteem voldoet aan alle eisen die in het handboek CO ₂ -Prestatieladder 3.1 gesteld zijn.
CO ₂ -emissie	De totale massa van CO ₂ uitgestoten naar de atmosfeer over een specifieke periode.
CO ₂ -equivalenten	Alle vormen van uitgestoten broeikasgassen gemeten in de eenheid CO ₂ .
CO ₂ -neutraal	Het reduceren en compenseren van de CO ₂ -voetafdruk waardoor de netto-uitstoot van CO ₂ in de atmosfeer gelijk is aan nul.
CO ₂ -Prestatieladder	Een instrument voor organisaties om leveranciers te stimuleren duurzame producten/diensten te leveren en een duurzame bedrijfsvoering aan te tonen.
CO ₂ -reductie	Verwijst naar het proces van het verminderen van de totale hoeveelheid kooldioxide (CO ₂) die wordt uitgestoten in de atmosfeer.
CO ₂ -voetafdruk	Een jaarlijkse berekening die inzichtelijk maakt hoeveel CO ₂ wordt uitgestoten en welke activiteiten welke hoeveelheid emissies veroorzaken.
Duurzaam	Het vinden van evenwicht tussen het vervullen van behoeften van het heden, zoals voedsel en huisvesting, energie en werkgelegenheid, zonder het vermogen van toekomstige generaties om dezelfde behoeften te vervullen, in gevaar te brengen. Dit betekent dat we verantwoordelijk moeten omgaan met natuurlijke hulpbronnen.

GHG-Protocol	Green House Gas Protocol. Een internationale methodiek om de uitstoot van broeikasgassen van de eigen organisatie, projecten en de keten in kaart te brengen en er verantwoording over af te leggen.
Groengas	Gas uit biologische bronnen, zoals mest, gft en agrarische reststromen, dat wordt opgewekt tot aardgaskwaliteit.
Hoog-/laagwaardig hergebruik	Bij hoogwaardig hergebruik worden materialen en producten na gebruik teruggewonnen, gerecycled of opnieuw ingezet op een manier die de oorspronkelijke waarde behoudt of zelfs verhoogt (upgraden). Het verschilt van traditioneel recycling, waarbij materialen worden omgezet in een laagwaardig product of grondstof (downgraden) waardoor deze uiteindelijk verloren gaan.
Klimaatneutraal	Wordt gebruikt om een handeling, dienst of product te omschrijven die niet bijdraagt aan klimaatverandering. In het geval van een klimaatneutrale organisatie gaat het dus om een organisatie waarvan de handelingen, diensten of producten niet bijdragen aan klimaatverandering.
Kritische Prestatie Indicator (KPI)	Meetbare variabelen die worden gebruikt om de prestaties en resultaten van een organisatie, project of proces te evalueren. KPI's worden gebruikt om de voortgang te meten ten opzichte van vastgestelde doelen en om inzicht te krijgen in hoe goed een organisatie of activiteit presteert.
Nulmeting (referentiejaar)	Specifieke geïdentificeerde historische periode die als doel heeft om het vergelijken van broeikasgasemissies, emissiereducties of andere informatie over de jaren heen mogelijk te maken.
Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen	Organisaties houden bij het verstrekken van opdrachten en het doen van inkooptransacties, naast prijs en kwaliteit, ook rekening met de bredere impact op de samenleving en milieu.
Milieu Kosten Indicator (MKI)	Een gestandaardiseerd meetinstrument dat wordt gebruikt om een vergelijkbare beoordeling op de milieubelasting van een product of bouwwerk te kwantificeren en bieden. Geeft inzicht in de milieukosten die gepaard gaan met de productie, het gebruik en het einde van het leven van het product of bouwwerk. Op basis van het toepassen van MKI kunnen duurzamere keuzes gemaakt worden.
Transitiepad	Verwijst naar een geleidelijk en gestructureerd traject om over te stappen van de huidige situatie naar een nieuwe, gewenste toestand of doel.
Uitvoeringsprogramma	Een concreet en gedetailleerd plan dat beschrijft hoe doelstellingen en acties uit een beleids- of strategiedocument worden uitgevoerd. Het fungeert als een operationeel actieplan en biedt een stapsgewijze aanpak om de doelen te bereiken en de gewenste resultaten te realiseren.
Zero-emissie	Verwijst naar een toestand waarin er geen uitstoot is van broeikasgassen of andere schadelijke emissies bij een bepaald proces zoals bijvoorbeeld bij voertuigen.